

Art. 9: „Het personeel, *uitsluitend* bestemd om gewonden en zieken in veiligheid te brengen, te vervoeren en te behandelen of om de administratie te voeren van geneeskundige formaties en inrichtingen, moet onder alle omstandigheden worden *ontzien* en *beschermd*. Vallen deze personen in handen van den vijand, dan mogen zij niet als krijgsgevangenen worden behandeld”.

PINKHOF.

INGEZONDEN.

DE WICHELROEDE.

Prof. G. VAN RIJNBERK begint in zijn tweede hoofdartikel over de wichelroede (dit *Tijdschrift* 1914, II, bldz. 885) met klem te verklaren, dat hij bijna al de verrichtingen der wichelroedegangers als wezenlijk aanvaardt; alleen zou hij er een korreltje zout op willen strooien. Of de roedegangers bewust of onbewust meewerken tot het verkrijgen van resultaat en of zij, de verschijnselen waarnemende, gerechtigd zijn te beslissen, of op een aangewezen plaats water, zouten, steenkolen, metalen, enz. aan te duiden zijn, wil ik ditmaal niet behandelen. Ik wil alleen het vermoeden uiten, dat niet allen, die lange messen dragen, koks zijn, en dat waarschijnlijk onder de roedegangers er ook wel zullen voorkomen, die zich willen voordoen als deskundigen, en slechts bedriegelijk azen op voordeelen, door zelfbewuste misleiding, doch dit bewijst tegen de goeden niets en kan hen niet deren, evenmin als de wetenschappelijke geneeskundige naar den gewetenloozen kwakzalver mag beoordeeld worden. Het aanwijzen van onderaardsche waterstromen komt mij voorloopig waarschijnlijker voor, dan het aanwijzen van de genoemde andere zaken. De praktische toepassing kan groot zijn in oeconomische gevolgen, doch dáár wil ik niet op ingaan, maar wel op een zaak, in mijn oog veel gewichtiger, nl. of bewezen kan worden, dat er menschen bestaan, die beschikken over een kracht, een zintuig, dat de overgrootste meerderheid niet bezit, dus over een z.g.n. zesde zintuig; en van het bestaan hiervan heb ik mij en verscheidene anderen overtuigd, en meen ik ook u te kunnen overtuigen, waartoe ik een ernstigen onderzoeker gaarne de gelegenheid wil geven. Voor mij was dat de belangrijkste en meest beteekenende ervaring, die ik in mijn 85-jarig leven heb opgedaan. Vooraf merk ik op, dat ik tot nu toe gemeend heb, dat al wat ik noemde: de heele rommel van spiritisme, somnambulisme, magnetiseeren, roede-loopen, enz. enz., berustte op suggestie, op autosuggestie of op sluwe bedriegerijen. Zóó dacht ik, toen ik nog jong was, en zoo bleef ik gelooven tot onlangs. Ik was laatdunkend genoeg, die meening bij mij te laten vastgroeien, zonder er zelfs maar een oppervlakkige studie van te maken „poenitet me peccasse!” En nu mijn ervaring. Toen mij, als voorzitter der Gez. Com. in het district Lochem van hoogerhand, met het oog op de a.s. groote manoeuvres in 1913, werd opgedragen, een onderzoek naar de zuiverheid van het drinkwater op verschillende plaatsen in dit uren ver uiteengelegen district te doen instellen door het centraal laboratorium te Utrecht, om zeker te weten, dat er daar op verschillende plaatsen en aan de groote wegen voldoende zuiver water voorhanden was voor menschen en paarden, bleek o. a., dat een pomp slecht water leverde op een erf van baron VAN HEECKEREN VAN TWIKKEL. Hiervan kennis gevende, raadde ik aan, een nieuwe pijp te doen slaan, maar ontving van den heer BITTER, rentmeester van het Twikkel, mededeeling, dat dit goed was, doch dat hij vooraf door een wichelroedeganger de plaats wenschte bepaald te zien, waar een voldoende grondwaterstroom aanwezig was en bood mij aan, dit onderzoek bij te wonen. Ik nam dit gaarne aan en op een bepaald uur kwam de rentmeester met den roedeganger. Hij vertelde mij, dat vroeger een Engelschman daar op de goederen van het Twikkel gewerkt had, dat bij onderzoek van ongeveer 300 geëmployeerden slechts één bleek die gave

ook te bezitten (later bleek, dat ook zijn 5-jarig zoontje dezelfde gevoeligheid had, als zijn vader). Dit werd mij *verhaald*, doch wat ik gezien heb, is het volgende: De man was toentertijd in staldienst op het kasteel, nu was hij technicus geworden; hij was een eenvoudig, in zijn stand gewoon ontwikkeld man, 35 à 40 jaar oud. Hij gebruikte geen hazelaar, doch een roede van, naar ik meende, telegraafdraad, doch dat was van aluminium metaal, iets gevlochten. Het terrein rustig afstappende, gebeurde eerst een tijdlang niets, daarna richtte de stevig vastgehouden roede zich naar boven, over slechts een kleine meter breed terrein, doch loopende van west naar oost. De ganger zeide tot die richting te besluiten, omdat de roede zich naar buiten, van hem af, oplichtte, wanneer hij van west naar oost liep en, andersom loopende, zich naar hem toe richtte. Ik merkte op: „heel aardig, maar het lijkt mij wat tafeldansachtig”, ik geloofde aan autosuggestie. Daarna hield ik aan de eene zijde en een ander sterk man aan de andere zijde zijn vuist zoo krachtig mogelijk om het handvat vast, doch desondanks verhief de roede zich, zoodra hij weer op die plaats kwam. Ik probeerde het zelf, doch dit gaf niets, toen gaf de rentmeester aan: ik zou loopen met ontbloote polsen en de technicus mij om de polsen vatten en dan zou het ook gaan; ik was ongelooft, doch zie, het was zoo! Zoodra hij de polsen losliet, zakte de roede weer. Ik was overtuigd en vroeg, of de technicus in een dal tusschen 2 Loch-heuvels, die hier den weidschen naam van bergen dragen, waar vroeger, voor een prise-d'eau ten behoeve van een waterleiding voor de stad Lochem, door den directeur der waterleiding te Vlaardingen, Jhr. VAN POELGEEST, water gezocht en gevonden was, eens voor al de leden der gez. comm. met verscheidene belangstellenden en dames het werk, waarvan ik verslag zou doen, te verrichten. Dit geschiedde en de uitkomst was eenzelfde. Waar een waterloop door oprichting der roede werd aangegeven, werd door geen onzer, ook niet door de dames (waaronder ik eenige nog al nerveuse personen had uitgezocht), eenige gevoeligheid bespeurd, wel zoodra de technicus de ontbloote armen of polsen omvatte en wel onmiddellijk; *dan* waren allen gevoelig. Ik nam een proef, door hem op een 20 cM. hoog houten bankje te plaatsen, en dadelijk was het contact verbroken en zakte de roede; toen deed ik aan iederen pols van den technicus een koperdraad van ongeveer 3 meter en wanneer hij op het isoleerbankje stond en successievelijk verscheidenen van ons de uiteinden van het koperdraad vasthielden, gebeurde er niets. Stapte hij af, dadelijk weer oprichting. Daarna plaatste ik hem met den rug naar ons toe, hij op het isoleerplankje (op weiland) en toen verscheidene personen gehurkt voor mij, zoodat *zien onmogelijk* was en ik, later ook de meeste anderen, ervoeren, dat, wanneer ik met het koperdraad aan het weiland raakte, de roede begon te bewegen. Stak ik hem echter maar 1 à 2 cM. in het weiland, dan was het, of er geen isoleerbankje bestond. Allen waren vast overtuigd, dat het gebleken was, dat de technicus over een kracht, wil men, over een zintuig beschikte, dat geen onzer bezat; dit was voor mij als een openbaring en in beginsel belangrijker, dan alles wat ik aan uitvindingen in mijn lange leven heb gezien. Den schrijver over mirakelgeloof, wiens stukken ik met zooveel belangstelling gelezen heb, mijn dank voor zijn werk. Ongetwijfeld zal hij gaarne kennis nemen van het bovenstaande.

Lochem, 18 Oct. 1914.

Dr. E. D. CARTIER VAN DISSEL.

ZUIGELINGENZORG EN ZUIGELINGEN-CORSETTEN.

Zeer tot mijn ergenis las ik heden in het n^o. van 23 Oct. van het tijdschrift „*Ons Kind*”, dat, blijkens het opschrift, beweert te zijn het „Officieel Orgaan van de Amsterdamsche Vereeniging voor Zuigelingenzorg”, dat een medewerker(ster), C. M. S. K., in een opsomming der luiermandskleertjes, aanraadt daarvoor o. a. te koopen: „2 corsetjes, 1e grootte, en 2 corsetjes, 2e grootte”.

Nu spreekt het vanzelf, dat, in een dergelijk blaadje, iedereen vrij is, om allerlei